

מסורת הש"ס

(א) כלים פ"ח מ"ט, (ג) ופי' פי' העורך בערך עד א"י, (ג) [שבת קכ"ה], (ד) [נ"י] מוספות שבת כו. ד"ה אין (זו), (ה) [לקמן כ"ה], (ו) [גם פ"ט], (ז) [שבת לו. עירובין פו:], (ח) [שם ע"ה,

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ומטהרת וכו' דחויא למדרסות איה כ"ל ודא' ר' נחמק:

גליון הש"ס

גמ' תנ"ה וכו' איבא דרמי' ליה מירמא. ענין זה לקמן דף ד' ע"ב. ר"ה דף כו ע"ב. ב"ב דף יט ע"א דף כו ע"א: תוס' ד"ה דלא דחי' וכו' ואפי' חישה. ענין נדה דף ט ע"ב תוס' ד"ה כמנוליות:

מוסף רש"י

המשולשל דפנות. מתחיל לאלו דומי הסוכה צננד כלפי מעלה ומשולשל ונא כלפי מטה. משולשל, מוריד (שבת צו. וכוני"ז ערובין י"ח). אם גבוה מן הארץ שלשה טפחים. דגמיים נוקטים זה הוא לה תלויה ופסולה (ערובין י"ח). מלמטה למעלה. שנוגעת בקרקע (שם). אם גבוה עשרה טפחים כשרה. ואפי"פ שאין מגיעות לנקב והכל לא נגרם גבוהות מן הארץ אלא אם גבוהות עשרה טפחים (שם). כשם שמלמטה למעלה. מכשרת ליה ואף על גב דלא מטיא לארץ כך מלמעלה למטה. די לה בארץ עשרה ואפי"פ שאינה מגעת לארץ (שם). בור שבין שתי חצירות. תניו בור וחלוו בור. אין ממלאין מבנה בשבת. שזה ממלא מראש בבורו (ערובין י"ח). בין בבור אונגו. אף על פי שאינה נוגעת בנים, קל הוא שהקילו חכמים במים דלמיר גביה גזר אחיה למחילה ונבלג שהיא בתוך אונן הבור שמחלה הספקיה (שם).

רבינו חננאל

מטה מיטמאת אברים ומטהרת אברים. ר' חנן אמר בארוכה ושתי כרעים, בקצרה ושני כרעים, דעדיין תורת כלי עליה, דחויא למיסמכא אגודה ולמיתב עלה ולמישר אשלא עלה. פירש גאון למיתב עלה ולמישר אשלא, דאריה היא לישב עליה ולטוות עגורת או שפתן או קנבוס. [לאשלא], שכל הנטווה גם צריך לישב הטווה על גבי מקום גבוה כדי להפשיל וירד למטה, וכשווקפין ארוכה (וקצרה) [ואו קצרה] על גבי שתי כרעים וסוכינן אותה [בכותל] וירשיבים עליה, וככלי חטובה איינן שפניה מטה על מחבתהה, לפיכך מיטמאת אברים ומטהרת אברים הללו. ומושה הכי

חצילה. צידה: **ומטהרת חצילה**. אם טמאה היא אין טצילה עולה לה אברים אברים אלא מתקנה ומטצילה: **למסמיניהו אגודא**. לקרבן אכל הכותל הרחב כמלא רוחב מטה ונותן עליים מן הכרעים ולכותל למראשותיה ולמרגלותיה: **ומשדא אשלי**. ונותן חצלים ומסרג ורואיה למשכב ומטמא מדרס: **שיפא**. לישק"ח: **ושל גמי**. יוני"ק:

שיריה. כגון נפחתה ונשתייר צה:

אע"פ. שפחותה עכשיו מכשיעור לטומאה דתנן (כלים פ' כ"ז מ"ב) מפץ ששה על ששה: **אין מסכנין**. הואיל ומכלי קאמו ותחלתה היתה מקצלת עומאת משכב הוצ והנדה: גדולה **מסכנין צה**. דלאו כלי הוא דסתמא לסיכון: **אף היא מקצלת עומאה**.

קסצר סתמא לשכיבה וכלי היא: **אוף שאין שם חלל טפה**. גובה צמשק חלל ורחב שצעה טפחים כשיעור סוכה ואח"כ הגדיש כל הגדיש על אותו חלל דעכשיו נעשה שם סך מאליו ולא היה עליו שם סך מתחילה:

אצל אם יש שם בור. חלל טפה אהל וכשוטוטו צו מלמטה למעלה עד שמגיעה את החלל לשיעור גובה עשרה אין זו עשייתו שהרי אינו מתקן אלא הדפנות וצדפנות לא אמרינן תעשה ולא מן העשוי והרי היא כסוכה שפחותה מעשרה וחקק צה והשלימה לעשרה: **איבא דרמי לה מירמא**. לא מתני להא דרב הונא צלשון לא שנו ולפרושי מתני' אלא רמי מתני' מירמ' אצרייתא ודרב הונא אשנויא אתמר: **בתנ"י המשולשל**. לא מלמעלה למטה קרי ששול: **מלמעלה למטה**. שהתחיל לארוג המחיה אצל הסך ואורג וצא כלפי מטה: **שנשה טפחים פסולה**. דהיינו כדי שחדקר הגדי צבת ראש דאמנן [יד:] פסולה: **מלמטה למעלה**. שהתחיל לארוג מלמטה סמוך לקרקע ומגיעה ועולה כיוון שהגיעה עשרה כשרה ואף על פי שלא הגיע לסקך: **רבי יוסי אומר כסס שלמטה למעלה**. דיו באריגת י'. **כך מלמעלה למטה**. דיו באריגת עשרה ואפילו גבוהה הרבה מן הארץ כשרה וקסצר מחילה תלויה עשרה מתרת: **גמ'** **בור שבין שתי חצירות**. חציו בחצר זו וחציו בחצר זו ומחילה צין החצירות ומהלכת ותלויה על פי

הבור ואין פתח ציניהם לערב זו עם זו: **אין ממלאין ממנה**. לא זו ולא זו לפי שמימי חצר זו מביא לזו: **צין מלמטה**. סמוך למים: **צין מסוך אונגו**. כלומר צין מלמעלה רחוק מן המים וצלנד ששה צמוך אונן של בור דמוכחא מילתא דבשציל אונן המים נעשית. ומפרשינן טעמא בעירובין שמחילה תלויה מתרת במים דקל הוא שהקילו חכמים במים אצל מחילה החולצת את החצירות ומהלכת ע"פ הבור שלא נעשה בשציל המים אינה מתרת דאין מחילה תלויה מתרת במים אלא הנעשית בשציל להסיר מלוי המים כגון גוזטרא שלמעלה מן היס דתנן בעירובין (דף פו:) דעושין לה מחילה תלוי' וכגון זו שבתוך אונן הבור:

צית

עוים מטלטל מלא וריקן דלא שייך למדרש הכי אלא גבי שק שאין דרך לעשותו אלא מלא וריקן שעשוי לשאת צו משאות כדכתיב (בראשית מז) ולהשיצ כספיהם איש אל שקו: **דִּלְאָ חו"י** **רָא** **עֵעֵנִי** **וְאֵא** **עֵשִׂירִי**ם. *ואפילו חישב עליהן צטלה דעמו והא דמשמע צוצחים פרק דס טעאת (דף נד.) דמטולית פחותה משלש על שלש מהניא ציה מחשצה דלא דמי דהתם מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו דפרשית פרק כ"ח דכלים: **אבֵּרֵא אם יש שם חצ"ר טפח**. מצינן למימר רצ הונא לנעמיה דאמר לעיל (דף י.) גבי צין סוכה לסוכה טפח ושמה מאן דאמר התם ארבעה כהא מודה דהא לשמואל דאמר התם עשרה כהא לא שייך:

בין בלמטה בין בתוך אונגו. ויש ספרים שכתוב צהן צין מלמטה מתוך אונגו ולא יתכן דאם כן מלמעלה היינו חוץ לצור דאי בתוך הבור סמוך לשפתו היינו מתוך אונגו ואם כן היינו כותל שציניהן דקאמר ר"י שמפסיקין צין שמי החצרות ומהלכת על פי הבור ועוד דאם כן לא הוי למעלה דח"ק כגון למעלה דרבן שמעון צן גמליאל דפליגי אמוראי פרק כ"ד משתתפין (עירובין דף פו.) דרב הונא אמר למטה למטה למעלה ממש וזה וזה צבור ורצ יהודה אומר למטה למטה מן המים [למעלה למעלה מן המים]:

סוכה פרק ראשון סוכה

מז.

במטה מטמאת חביצה. משנה היא פרק י"ח דכלים ומטמאת חצילה כשהיא מחוברת יחד אצל נתפרקה אצר אצר אינה מקצלת עומאה אפילו צקצרה ושתי כרעים ומכל מקום מודה רבי אליעזר שאם נתפרקה וחור

^(ב)מטה מטמאת חבילה ומטהרת חבילה דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים *מטמאת אברים ומטהרת אברים מאי ניהו א"ר חנן אמר רבי ארוכה ושתי כרעים קצרה ושתי כרעים למאי חזיא למסמכיניהו אגודא ^(ג)ולמיתב עלייהו ומשדא אשלי גופא אמר ר' אמי בר טביומי סככה בבלאי כלים פסולה מאי בלאי כלים ^(א)אמר אביי ^(ד)מטלניות שאין בהם שלש על שלש דלא חזיין לא לעניים ולא לעשירים תניא כוותיה דרבי אמי בר טביומי מחצלת של שיפא ושל גמי שיירה אע"פ שנפחתו מבשיעורה אין מסככין בהן ^(ה)מחצלת הקנים גדולה מסככין בה קטנה אין מסככין בה ר' אליעזר אומר ^(ו)אף היא מקבלת טומאה ואין מסככין בה: ^(ז)החוטט בגדיש: אמר רב הונא גלא שנו אלא שאין שם חלל טפח במשך שבעה אבל יש שם חלל טפח במשך שבעה הרי זה סוכה ^(ח)תניא גמי הכי החוטט בגדיש לעשות לו סוכה הרי זה סוכה והאנן תנן אינה סוכה אלא לאו שמע מינה כדרב הונא שמע מינה איבא דרמי ליה מירמא תנן החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה והא תניא הרי זו סוכה אמר רב הונא לא קשיא כאן בשיש שם חלל טפח במשך שבעה כאן בשאין שם חלל טפח במשך שבעה: **בתנ"י** **המשולשל** דפנות מלמעלה למטה אם גבוה מן הארץ שלשה טפחים פסולה מלמטה למעלה אם גבוה עשרה טפחים כשרה רבי יוסי אומר כשם שמלמטה למעלה עשרה טפחים כך מלמעלה למטה עשרה טפחים: **גמ'** במאי קמיפלגי מר סבר מחיצה תלויה מתרת ומר סבר מחיצה תלויה אינה מתרת תנן התם ^(ט)בור שבין שתי חצירות אין ממלאין ממנה בשבת אלא אם כן עשה לה מחיצה עשרה טפחים בין מלמעלה בין מלמטה בין בתוך אונגו רבן שמעון בן גמליאל אומר בית

שצעה אלא אם כן הוא אצ העומאה מכל מקום אי לית ליה טהרה צמקוה אין יכול לעשות אצ העומאה כדמוכח בשילהי עירובין (דף קד:) אלא לריץ לומר דהאיא צרייתא דמפץ צמת מנין משמע דמייירי ליה צכל מפץ צין צשל עץ כגון מחללת של קנים צין צשל שיפא וגמי ודייקינן פרק אמר רבי עקיבא (שם דף פד.) מנפץ של שיפא וגמי וצפרק כ"צד הרגל (צ"ק דף כה:): דייקינן מנפץ של עץ והא דאית להו לפשוטי כלי עץ טהרה צמקוה אף על גב דקרא צדמים יוצא צצסוף פרשת שמיני כתיב גבי מקצלי כלי עץ דכתיב מכל כלי עץ או צגד או עור או שק מכל מקום נפקא לן מאידך קרא דכתיב צפרשת מדין כל מעשה עוים וכל כלי עץ תתחטאו דליכא למימר מה מעשה עוים מטלטל מלא וריקן דרך לעשותו אלא מלא וריקן שעשוי לשאת צו משאות כדכתיב (בראשית מז) ולהשיצ כספיהם איש אל שקו: **דִּלְאָ חו"י** **רָא** **עֵעֵנִי** **וְאֵא** **עֵשִׂירִי**ם. *ואפילו חישב עליהן צטלה דעמו והא דמשמע צוצחים פרק דס טעאת (דף נד.) דמטולית פחותה משלש על שלש מהניא ציה מחשצה דלא דמי דהתם מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו דפרשית פרק כ"ח דכלים: **אבֵּרֵא אם יש שם חצ"ר טפח**. מצינן למימר רצ הונא לנעמיה דאמר לעיל (דף י.) גבי צין סוכה לסוכה טפח ושמה מאן דאמר התם ארבעה כהא מודה דהא לשמואל דאמר התם עשרה כהא לא שייך:

בין בלמטה בין בתוך אונגו. ויש ספרים שכתוב צהן צין מלמטה מתוך אונגו ולא יתכן דאם כן מלמעלה היינו חוץ לצור דאי בתוך הבור סמוך לשפתו היינו מתוך אונגו ואם כן היינו כותל שציניהן דקאמר ר"י שמפסיקין צין שמי החצרות ומהלכת על פי הבור ועוד דאם כן לא הוי למעלה דח"ק כגון למעלה דרבן שמעון צן גמליאל דפליגי אמוראי פרק כ"ד משתתפין (עירובין דף פו.) דרב הונא אמר למטה למטה למעלה ממש וזה וזה צבור ורצ יהודה אומר למטה למטה מן המים [למעלה למעלה מן המים]:

צית

עין משפט ונר מצוה

צמ א מיי פכ"ו מהל' כלים הלכה יג:

ק ב ג מיי פ"ה מהל' סוכה הל' ט טוש"ע

א"ח סימן תרלה:

קא ד מיי שם פ"ד הלכה ד סמג עשין מג

טוש"ע א"ח סימן תרל

ספיף ט:

קב ה מיי פט"ו מהל' שבת הלכה יג ופי"ג

מהל' עירובין הל' כה סמג עשין א טוש"ע א"ח סי' שטו ספיף א:

לעזי רש"י

לישק"א. כריך (צמח).

יוני"ק. אנבון.

רבינו חננאל (המשך)

דאוקימנא למתני' בדיאת תורת כלי עליה, ונודחת היות סיוע דלמי בר טביומי דאמר סיככה בבלאי כלים פסולה. ופשט אביי מטלניות שאין בהן ג' על ג' דלא דחי' לא לעניים ולא לעשירים. ואפי"ר דתניא כוותיה דתניא מחצלת של שיפא ושל גמי אפי"פ שנפחתו שיירה ויותרן מכשיעור אין מסככין בהן, ושל קנים גדולה (א) מסככין בהן, ר' אליעזר אומר אם אינה מקבלת טומאה. (ב) לא דייקא מהניתי' כוותיה. **בתנ"י** החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה. אמר רב הונא לא שנו אלא שאין חלל טפח במשך שבעה טפחים. יש מי שאומר לא שנו אינה סוכה, אלא בזמן [שאיין חלל טפח במשך שבעה טפחים, מחודש עשוי עכשיו לסוכה בהגג, טפח גובה במשך שבעה, אבל אם יש טפח שם, הא קיימא לן דטבח אהל הוא, ומשך ז' טפחים הוא משך סוכה קטנה, וכאילו עכשיו היא עשירין] לשם החזן. ויש מי שאומר לא שנו אלא שאין שם חלל אפילו טפח, בתחלת גישות, ואינה עשויה לשם צל בעלמא, אבל יש שם חלל טפח במשך שבעה טפחים שיעור משך סוכה קטנה, ונמצאת הסכך ההוא עשויה לשם צל סוכה בעלמא. וקיימא לן סוכה קביש"ש סוכת גבוי" סוכה מכל מקום כשרה, וזה שחוטט בגדיש למטה ומסיר האלומות להשלים ו' טפחים כדי הכשר סוכה, שפיר דמי, מאחר שהסכך לשום סוכה בעלמא נעשית, ואינה עשויה לשם אוצר, שאין דרך בני אדם להגדיש תלוי, וכיון שהלה זה נתבאר לשם סוכה הניחור, לפיכך כשר. ושאר השמורה פשוטה היא. [בתנ"י] המשולשל דפנות מלמעלה למטה אם גבוהות מן הארץ כו'. תנן התם בעירובין פרק ח' בור שבין שתי חצירות כו' עד

(א) כ"ה הגי' בצרייתא לקמן כ' וכן גרס רעיו גם כאלן. (ג) דברי רעיו אינו מוכן דנמלא לא דייק מתני' כוותיה וכל הראשונים ז"ל פסקו כוותיה וז"ע.